

Paai beekprik een maand later

Het is eind maart en we struinen langs de spreng, turend naar grindbankjes in schoon stromend water. Eindelijk werd het zoeken afgelopen weekend weer beloond toen we de eerste beekprikken met paaiactiviteiten zagen. Op vijf locaties (in 500 m spreng) waren ze in groepjes van drie tot tien vissen druk bezig met verslepen van steentjes voor een nestkuil. Al eerder namen we individuele dieren op de paaiplaatsen waar maar van paaien was nog geen sprake. Het paaien is dit jaar ongeveer een maand later dan de afgelopen jaren. Vermoedelijk heeft de lange koude winter een effect gehad op dit jaarlijks terugkerende verschijnsel. Het heeft waarschijnlijk even geduurd voordat het beekwater weer voldoende was opgewarmd voor de start van de paaiactiviteiten.

Het bijzondere van dit fenomeen is dat de zeldzame beekprik juist tijdens de korte paaiperiode enkele weken zichtbaar is in de fraaie en kwetsbare Veluwe sprengen en Achterhoekse beken. In de zes a zeven jaar voor de paai leidt de blinde larve van de beekprik ondergedoken in de beekbodem een verborgen bestaan. Vanaf augustus krijgen de oudste larven ogen, en worden ze als volwassen beschouwd. Ze zijn dan klaar om zo'n zes maanden later in het voorjaar te paaien en daarna te sterven.

Om een beeld te krijgen van de paaiactiviteiten is van twee sprengen een analyse gemaakt van paaiwaarnemingen en de oppervlaktewatertemperatuurgegevens van Waterschap Veluwe. Het lijkt er op dat de paaiactiviteit van de beekprikken op de Veluwe begint als het oppervlaktewater na de winter toeneemt tot ongeveer 9 ° Celsius. De temperatuur is dan vanaf het

winterminimum circa 2 ° Celsius gestegen (het maximum is ongeveer 12 ° Celsius. Als de watertemperatuur daalt, zie je soms dat de paaiactiviteiten even stoppen en groepen beekprikken zich in de beekbodem schuilhouden.

Opvallend is ook dat de paaiactiviteiten in bepaalde Veluwe sprengen en beken soms een maand eerder zijn dan in andere sprengen en beken in de omgeving en beken in de Achterhoek. Naast de jaarlijkse schommelingen lijkt er dus ook sprake te zijn van lokale verschillen. Dit beeld komt overeen met de watertemperatuurverschillen tussen de beken. Zeer waarschijnlijk houdt dit verband met de mate van toestroom van grondwater (kwel). Op locaties waar (warmer) diep grondwater in de beek uitstroomt, lijken de paaiactiviteiten eerder te starten ten opzichte van locaties waar ondieper (kouder) water uittreedt.

In veel Veluwe beken heeft waterschap Veluwe natuurherstelmaatregelen uitgevoerd. Het is de bedoeling dat door maatregelen als hermeanderen en het passeerbaar maken van beken, de beekprik zich ook op nieuwe locaties zal vestigen.

Het speuren naar paaiende beekprikken is een goede en vooral leuke manier om een beeld te krijgen van de verspreiding van deze "onzichtbare" vissen. Het gebruik van de beekwatertemperatuur is hierbij een handig hulpmiddel.

Romeo Neuteboom Spijker (Waterschap Veluwe) & Matthijs de Vos (Waterschap Rijn & IJssel)

Paaiende beekprikken (Foto: Matthijs de Vos)